

Warszawa, 19 października 2026 r.

Polscy i ukraińscy rektorzy: nauka musi odegrać kluczową rolę w odbudowie Ukrainy

Wspólny sojusz uczelni, fundusz finansujący rozwój technologii i polsko-ukraińskie doktoraty przemysłowe – to wybrane propozycje delegacji Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich i Związku Rektorów Uczelni Ukrainy. W przyjętym w Krakowie stanowisku wskazują, jak wykorzystać współpracę nauki i biznesu do odbudowy Ukrainy oraz zwiększenia innowacyjności i bezpieczeństwa obu państw.

Dokument został uchwalony 15 października 2026 r. podczas Polsko-Ukraińskiego Dnia Wspólnego Rektorów w Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie. Spotkanie pod hasłem „Nauka i biznes dla odbudowy, innowacji i konkurencyjności Polski i Ukrainy” zgromadziło przedstawicieli środowisk akademickich i władz publicznych obu krajów.

Odbudowa nie może czekać na koniec wojny

Autorzy stanowiska wskazują na skutki rosyjskich ataków na ludność cywilną i infrastrukturę naukową. Podkreślają konieczność działania mimo trwającej wojny.

– Niezależnie od losów wojny, potrzebą chwili jest kontynuowanie już rozpoczętych działań w procesie odbudowy Ukrainy. Ważną częścią tego procesu jest przywrócenie możliwości niezakłóconego działania uczelniom i instytucjom naukowym – czytamy w stanowisku.

Sojusz uczelni z konkretnymi zadaniami

Polsko-Ukraiński Sojusz Uczelni miałby umożliwiać prowadzenie wspólnych projektów badawczo-rozwojowych, przygotowywanie kadr i wdrażanie technologii. Dokument określa jego zaplecze organizacyjne.

– Sojusz powinien posiadać wspólny sekretariat, coroczny plan działań i mierzalne cele – zapisano w stanowisku.

Współpraca obejmowałaby m.in. energetykę, technologie bezpieczeństwa i podwójnego zastosowania, zdrowie, rolnictwo, sztuczną inteligencję, cyberbezpieczeństwo oraz odbudowę infrastruktury i ochronę dziedzictwa kulturowego.

Powstałaby również cyfrowa mapa laboratoriów, aparatury, technologii i ekspertów. Delegacje postulują uprzywilejowany dostęp ukraińskich zespołów do infrastruktury badawczej w Polsce, także na odległość.

Fundusz ma pomóc przejść od badań do wdrożeń

Proponowany Polsko-Ukraiński Fundusz Proof of Concept wspierałby weryfikację technologii, budowę prototypów i pierwsze pilotaże. Jego utworzenie wymagałoby działań na poziomie rządowym.

– Nawet stosunkowo niewielki fundusz finansujący projekty rzędu 50–250 tys. euro mógłby wypełnić lukę pomiędzy wynikiem badań a technologią gotową do aplikowania o większe środki europejskie – wskazują autorzy.

Początkowo finansowanie koncentrowałoby się na technologiach podwójnego zastosowania. Rekomendacje obejmują też wspólny portfel projektów do programu Horyzont Europa i kolejnych instrumentów UE oraz transgraniczną sieć instytucji transferu technologii.

W modelu „EU Innovate Together” naukowcy obu krajów odpowiedzialiby na wyzwania zgłaszane przez ukraińskie miasta, przedsiębiorstwa, szpitale i administrację.

Biznes bliżej studentów i doktorantów

Delegacje proponują większy udział przedsiębiorców w tworzeniu programów studiów, rozwój kształcenia dualnego i projektowego oraz krótkich kursów certyfikacyjnych i mikropoświadczeń.

Osobnym postulatem są wspólne doktoraty przemysłowe PL-UA. Doktorant miałby dwóch promotorów oraz partnera gospodarczego lub publicznego i pracowałby nad rzeczywistym problemem badawczym. Autorzy wskazują na szersze znaczenie tego rozwiązania.

– *Byłby to jednocześnie instrument kształcenia kadr, transferu technologii i umiędzynarodowienia – podkreślają.*

Współpraca dla odporności obu państw

Stanowisko łączy rozwój nauki i gospodarki z cyberbezpieczeństwem, ochroną zasobów intelektualnych i stabilnością łańcuchów dostaw. W obszarze zagrożeń informacyjnych autorzy akcentują potrzebę współpracy ekspertów.

– *Odporność na dezinformację, propagandę wroga i próby destabilizacji kraju wymaga współdziałania przedstawicieli wielu dyscyplin – zaznaczają.*

Podczas inauguracji prof. Arkadiusz Mężyk, honorowy przewodniczący KRASP, mówił o znaczeniu wymiany doświadczeń.

– *Bardzo chętnie wykorzystamy doświadczenia Ukrainy w zakresie podnoszenia odporności państwa. Widzimy ogromną otwartość uczelni ukraińskich na współpracę z polskimi uczelniami – podkreślił.*

Rekomendacje dla ministrów i środowisk akademickich

Spotkanie odbyło się w ramach projektu współpracy instytucji reprezentujących rektorów obu państw, realizowanego na podstawie umowy KRASP–Fundacja Rektorów Polskich–ZRUU z 2017 r. Liderem projektu jest prof. Jerzy Woźnicki, pełnomocnik KRASP ds. współpracy ze ZRUU. Dokument uwzględnia również rekomendacje Polskiego Forum Akademicko-Gospodarczego.

Stanowisko przewiduje przekazanie rekomendacji właściwym ministrom i narodowym konferencjom rektorów. Obejmuje też przegląd regulacji oraz zachęty finansowe lub fiskalne dla polskich przedsiębiorców zainteresowanych odbudową Ukrainy. U podstaw tych propozycji leży przekonanie o długofalowej roli wiedzy.

– *Stąd potrzebujemy wspólnego myślenia o nauce i edukacji jako o inwestycji – podkreślają autorzy.*